

PRŮZKUMNÁ ŠTOLA MALEŠICKÉHO TUNELU

Michal Hnilička

Mott MacDonald CZ, spol. s r.o., Prague, Czech Republic

Aleš Veverka

Mott MacDonald CZ, spol. s r.o., Prague, Czech Republic

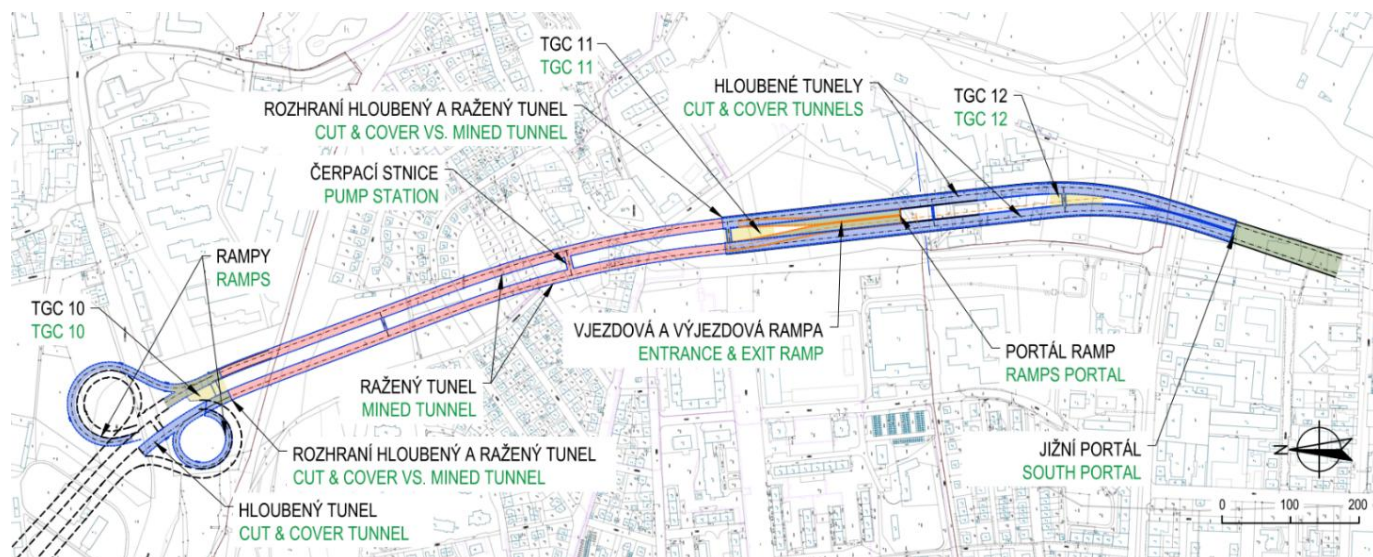
ABSTRAKT: Silniční tunel Malešický je součástí zbývajících zatím nerealizované severovýchodní části Městského okruhu (MO) v Praze, stavby MO č. 0094 v úseku Balabenka – Štěrboholská radiála (křižovatka Rybníčky). Článek navazuje na příspěvek z minulé konference, který představil technické řešení samotného tunelu, ale zaměří se na navržený podrobný inženýrskogeologický průzkum ve formě 450 metrů dlouhé průzkumné štoly. Z důvodu omezeného prostoru uprostřed městské zástavby nad tunelem bude přístup do průzkumné štoly řešen 19,2 m hlubokou šachtou s přilehlým velmi stísněným zařízením staveniště.

1. ÚVOD

Tunel Malešický je součástí Souboru staveb Městského okruhu a Libeňské spojky. Tento soubor tvoří asi 30 % Městského okruhu a jeho dokončením bude okruh kompletní. Stavby společně tvoří rozsáhlý tunelový komplex propojených a samostatně provozovatelných tunelových úseků. Tunel Malešický je součástí dílčí stavby Městského okruhu v Praze č. 0094 v úseku Balabenka – Rybníčky připravované sdružením firem SATRA spol. s r.o. a Mott MacDonald CZ, spol. s r.o.

Tunelový úsek prochází územím ze severu od Českobrodské ulice v katastrálním území Hrdlořezy na jih po Černokosteleckou ulici v katastrálním území Malešice a Strašnice. Především oblast Malešic a Strašnic je silně urbanizovaná, a to jak obytnou zástavbou v okolí Malešického náměstí, tak zástavbou průmyslového charakteru spolu s celou řadou významných páteřních inženýrských sítí. V ulici Černokostelecká je navíc vedena i tramvajová trať k ústředním dílnám Dopravního podniku, kde nejsou možné delší výluky provozu.

Od severu Malešický tunel navazuje na tunel Jarovský v místě MÚK Českobrodská, jižní portál tunelu je umístěn cca 100 m jižně za křížením s ulicí Černokostelecká. Celková délka tunelových trub je 1660 m, resp. 1599 m. Výška průjezdného profilu tunelu hlavní trasy je 4,5 m, kategorie T-11,5 m v šířkovém uspořádání s třemi pruhy šířky 3,5 m, vodíci pružky 0,5 + 0,5 m a chodníky šířky 1,0 m. Část tunelů hlavní trasy je navržena jako ražené, zbytek pak včetně nájezdových a výjezdových ramp je pak navržen jako hloubený, viz obrázek 1. Ražené tunely budou budovány konvenční tunelovací metodou NRTM. Zahájení ražeb se předpokládá z jižního portálu, odkud bude ražba probíhat dovrchně. Příčný profil raženého tunelu je navržen se spodní klenbou, členěný horizontálně na kalotu, opěří a dno. Maximální výška nadloží je až 29,2 m.

Obrázek 1: Schéma Malešického tunelu

2. GEOTECHNICKÝ PRŮZKUM

2.1 FÁZE PŘEDBĚŽNÉHO GEOTECHNICKÉHO PRŮZKUMU

V rámci předběžného průzkumu (SGG-PUDIS soubor staveb MO 11/2021) byly realizovány inženýrskogeologické jádrové vrty, z nichž byly získávány vzorky na laboratorní zkoušky. Ve vrtech následně probíhalo karotážní měření a deformační zkoušky horninového masivu. Vybrané vrty byly hydrogeologicky vystrojeny a využity k ověření hydraulických parametrů masivu. Následně budou hydrogeologické vrty sloužit i ke sledování kolísání hladiny podzemní vody a její kvality v dlouhodobém časovém horizontu. Nedílnou součástí průzkumu bylo i pozemní geofyzikální měření metodami mělké refrakční seismiky a elektrické odporové tomografie.

2.2 FÁZE PODROBNÉHO GEOTECHNICKÉHO PRŮZKUMU

S ohledem na velmi složité geotechnické poměry v trase raženého úseku tunelu Malešický potvrzené dílčími závěry předběžného GTP (četná tektonická porušení masivu, zastížená náplavová deprese v oblasti jižního raženého portálu, ražba pod četnou historickou zástavbou starých Malešic a v blízkosti Malešického zámku), bylo rozhodnuto o provedení průzkumné štoly. Ta bude s ohledem na stratigrafickou skladbu území, morfologii terénu a výše zmíněné územní poměry situována do jižní části západního tunelového tubusu MO-B. Ve štole bude ověřena geologická stavba, vlastnosti hornin, jejich stupeň zvětrání i rozvolnění, charakter diskontinuit, míra tektonického porušení, geotechnické parametry horninového masivu, technologické vlastnosti zastížených hornin, velikost přítoků podzemní vody atd. Kromě toho bude nutné věnovat pozornost ověření a upřesnění plošného a hloubkového rozsahu výskytu zemin kvartérního pokryvu a zvětralinových zón horninového masivu. Dále bude třeba upřesnit hydrogeologické poměry v širším území, zjistit úroveň hladiny podzemní vody, její kolísání v čase, hlavní směry proudění podzemní vody i vydatnost jednotlivých zvodní. Z výsledků bude stanovena velikost očekávaných přítoků a současně bude zhodnocen vliv stavby na přirozený hydrogeologický režim v oblasti.

3. INŽENÝRSKO-GEOLOGICKÉ POMĚRY

Inženýrskogeologické poměry v trase tunelu byly zjišťovány v rámci předběžného GTP pro připravovanou stavbu (SGG-PUDIS soubor staveb MO 11/2021). V trase raženého tunelu jsou očekávány od severu letenské břidlice, v oblasti starých Malešic vinické břidlice a při jižním portálu i břidlice zahořanské. Hloubená část tunelu pak bude realizována v prachovitých zahořanských břidlicích a při ulici Černokostelecké i v jílovitých břidlicích bohdaleckých. Letenské břidlice byly dokumentovány z velké části v monotónním vývoji prachovitých břidlic, pouze v centrální části Malešického hřbetu i v typickém flyšovém vývoji se střídáním prachovců, břidlic a drob.

Ražená část bude prováděna v relativně pevnějších a obecně, v rámci pražské geologie, i kvalitativně lepších z pražských břidlic. Jejich geotechnické parametry jsou však lokálně významně snižovány intenzivními projevy tektoniky. Na její identifikaci a hodnocení bude zaměřena fáze podrobného průzkumu připravovaného s využitím průzkumné štoly.

Celá stavba bude realizována pod úrovní hladiny podzemní vody. Pro zachycení přirozeného stavu a výkyvů hladin v závislosti na srážkových úhrnech je realizován dlouhodobý monitoring hladiny podzemních vod ve vybraných hydrogeologických vrtech a studnách

4. TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

4.1 ZÁKLADNÍ PARAMETRY PRŮZKUMNÉ ŠTOLY

Pro provedení podrobného inženýrsko-geologického průzkumu prostoru ražby tunelu byla navržena průzkumná štola v celkové délce cca 450 m.

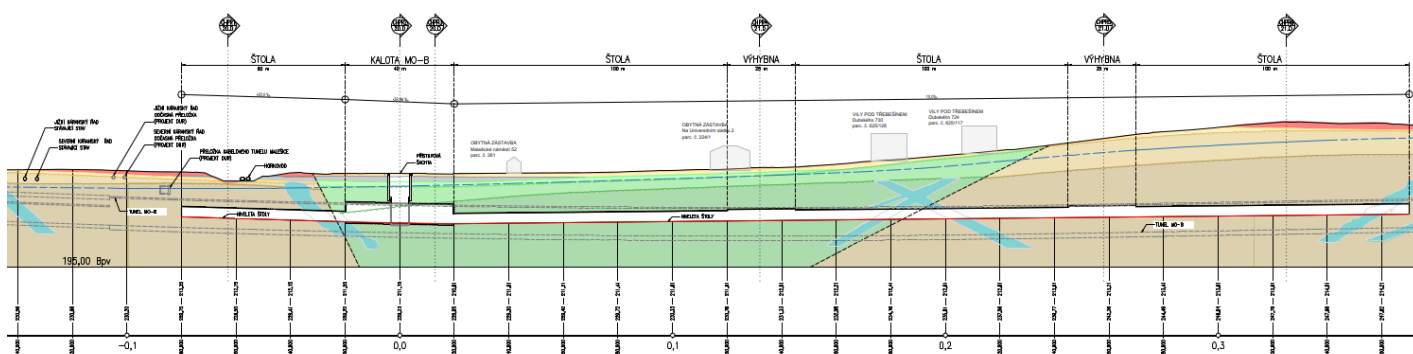
Přístup do úrovně ražby samotného průzkumného díla bude zajišťovat šachta hloubky 19,2 m. Umístění šachty vychází z omezených podmínek pro zábor území pro zařízení staveniště se všemi technologiemi nutnými pro zajištění ražby průzkumné štoly.

Ze šachty pak bude v prostoru kaloty tunelu MO-B ražena samotná průzkumná štola jižním i severním směrem. Na šachtu bude přímo navazovat ražba rozšířená na celý profil kaloty MO-B v délce 40 m. Vznikne zde prostor pro dočasné deponování rubaniny a přeložení na vertikální dopravu na povrch. Zároveň je zde možné odstavit stavební mechanismy a uložit stavební materiály.

Z prostoru kaloty bude směrem na jih pokračovat ražba štoly v délce 60 m do blízkosti jižního raženého portálu budoucích tunelů MO. Směrem na sever je navržena ražba o celkové délce 350 m s 2 výhybnami délky 25 m každých 100 m ražby. Výhybny jsou v podélném směru rozmístěny na základě výsledků předběžného geologického průzkumu mimo oblasti zvýšené četnosti tektonického porušení. V průběhu výstavby bude jejich pozice ověřena pomocí předvrtů a umístění případně přizpůsobeno zastíženým geologickým podmínkám.

4.2 SMĚROVÉ A SKLONOVÉ POMĚRY

Směrové řešení štoly vychází z budoucí trasy tunelové trouby MO-B. Sklonové poměry přímo kopírují výškové vedení trasy tunelu MO-B pouze v prostoru samotné kaloty, viz obrázek 2. Ostatní části štoly procházejí prostorem kaloty budoucího tunelu MO-B, ale jsou v jednotném sklonu – směrem na jih v podélném sklonu 3 % a směrem na sever ve sklonu 1 %. V obou případech je sklon směrem do kaloty MO-B, takže ražba štoly bude v obou směrech dovrchní. Počátek staničení průzkumného díla (00,0 m) je umístěn v patě šachty a vede směrem na sever k hodnotě +370,0 m. Směrem na jih je staničení díla záporné s koncem štoly ve staničení -80,0 m.

Obrázek 2: Podélný řez průzkumného díla

4.3 ODVODNĚNÍ PŘI VÝSTAVBĚ

Sklonové poměry celého díla zajišťují odvodnění jižní i severní části průzkumného díla do prostoru kaloty MO-B. Zde pak bude v nejnižším místě umístěna akumuláční a čerpací jímka, ze které bude voda čerpána na povrch výtlačným potrubím umístěným v šachtě. Na povrchu v prostoru zařízení staveniště bude prováděna úprava vody a následně bude voda vypouštěna do kanalizace.

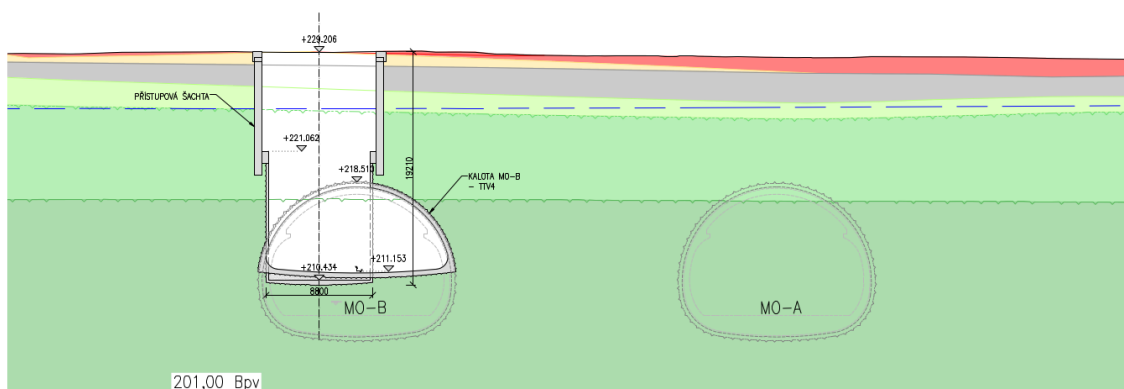
4.4 PŘÍSTUPOVÁ ŠACHTA

Šachta slouží pro vertikální přístup do prostoru průzkumné štoly, viz obrázek 3. V polohách navážek, kvartérních pokryvů a silně až zcela zvětralých břidlic Vinického souvrství je zajištění šachty navrženo z převrtávaných pilot délky 9,7 m. Vrtání pilot bude ukončeno těsně nad místem křížení šachty s kalotou MO-B proto, aby bylo vlastní křížení realizováno ve stříkaném betonu. Zajištění šachty je navrženo z celkem 62 ks pilot $\varnothing$ 630 mm v osové vzdálenosti 510 mm. Piloty budou provedeny vystřídáně, tj. 31 ks nevyztužených a 31 ks vyztužených pilot. Piloty budou pro větší stabilitu svázané pomocí železobetonového ztužujícího věnce o rozměrech 0,8 x 0,8 m a následně po odtěžení do úrovně 1 m nad patou budou piloty svázané spodní převázkou o průřezu 0,5 x 0,5 m.

Po vyhloubení šachty pod ochranou převrtávaných pilot a realizaci ztužující převázky bude výstavba šachty pokračovat ražbou metodou NRTM. Komplikované křížení šachty a kaloty MO-B bude realizováno pomocí zajištění horninového masivu stříkaný betonem. Ražba šachty o průměru 8,4 m a ploše výrubu 60,82 m² bude probíhat v technologické třídě výrubu (TTV) 3. Tato technologická třída je navržena do prostředí zvětralých až zdravých vinických břidlic v místě křížení šachty s kalotou MO-B.

Před zahájením ražby kaloty MO-B bude ze šachty proveden mikropilotový deštník nad budoucím profilem ražby. Mikropilotový deštník bude provedený po obvodu mikropilotami v rozteči cca 350 mm,

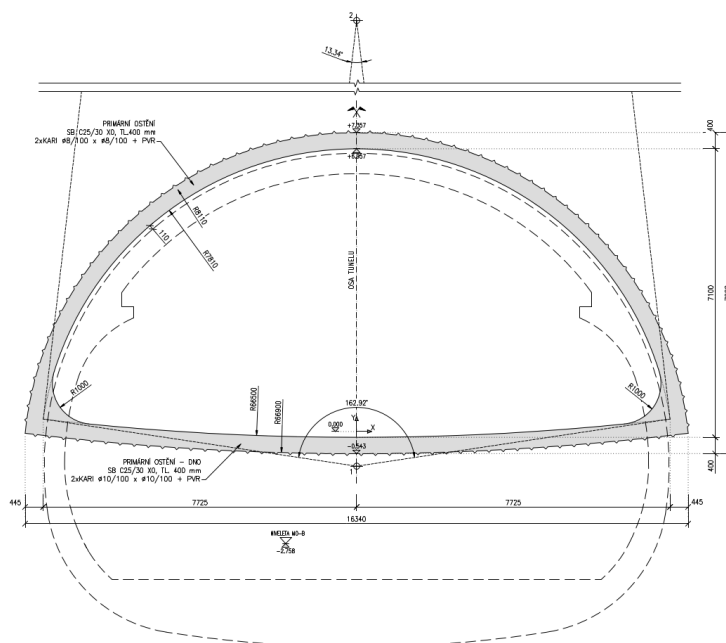
kteřé budou vzájemně spojeny betonovou převázkou tloušťky 0,2 m vyztuženou 2x svařovanou sítí 6/100x6/100. Mikropiloty budou provedeny ve dvou délkách a jejich vrtání bude realizováno ve sklonu -3 až 20° od vodorovné roviny tak, aby mikropiloty nezasahovaly do profilu budoucí kaloty MO-B.

Obrázek 3: Příčný řez s geologií v místě přístupové šachty

4.5 KALOTA MO-B

Příčný profil odpovídá příčnému profilu kaloty budoucího třípruhového tunelu MO-B, viz obrázek 4. Příčný řez kaloty je nadvýšen o 110 mm, neboť po doražení na plný profil bude součástí primárního ostění MO-B třípruhového tunelu, do kterého bude následně provedeno hydroizolační souvrství a sekundární ostění. Kalota MO-B má výšku výrubu cca 7,9 m, šířku cca 16,3 m a plocha výrubu je 98,05 m². Pro její ražbu jsou navrženy dvě technologické třídy výrubu: TTV 4 navržená do prostředí převážně zdravých břidlic Vinického souvrství s výskytem zvětralých poloh v horní části výrubu a TTV 5, která je navržena do prostředí navětralých až zdravých břidlic v místě předpokládaného výrazného tektonického porušení v oblasti rozhraní Vinického a Zahořanského geologického souvrství.

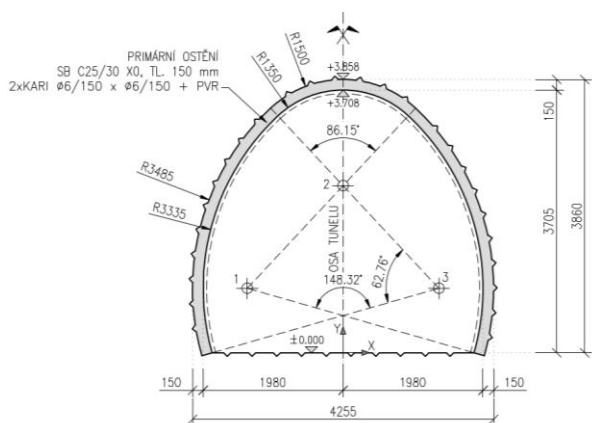

Obrázek 4: Příčný řez kaloty budoucího třípruhového tunelu MO-B

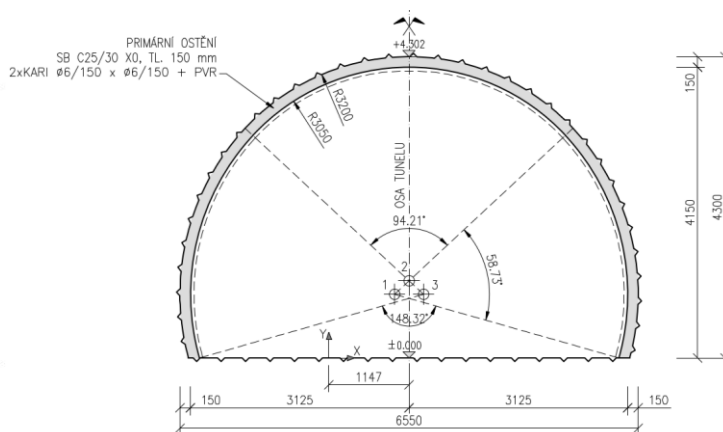
Rozrážka kaloty z prostoru šachty bude řešena postupným rozšiřováním výrubu v každém kroku (celkem v osmi krocích) až do dosažení plného profilu kaloty. Tento částečný výrub bude zajištěn standardním primárním ostěním v části finální kaloty, ale rozšiřující se část, která bude v dalším postupu přeražena, bude zajištěna primárním ostěním ze stříkaného betonu tloušťky 200 mm, vyztuženým svařovanou sítí 8/100x8/100 a doplněné radiálními kotvami délky 4 m v rastru 1,5 m. Nejdříve bude rozšíření vyraženo severním i jižním směrem a po dosažení konce ražby kaloty bude zpětnou ražbou přeražena střední část kaloty MO-B včetně primárního ostění šachty zasahujícího do prostoru kaloty.

4.6 ŠTOLA A VÝHYBNY

Profil štolý je navržen pro pohyb malé mechanizace o výšce výrubu cca 3,9 m a šířce výrubu cca 4,3 m s plochou výrubu 13,9 m², viz obrázek 5. Za účelem vyhýbání mechanizace je po každých 100 m štolý navržena výhybna. Profil výhybny je navržen jako jednostranné rozšíření profilu štolý s výškou cca 4,3 m, šířkou 6,6 m a plochou výrubu 23,9 m², viz obrázek 6. Součástí profilu štolý i výhybny je nadvýšení pro stavební tolerance 50 mm, profil se jinak nenadvyšuje, protože zde není aplikováno hydroizolační souvrství a sekundární ostění.

Obrázek 5: Příčný řez štolý

Obrázek 6: Příčný řez výhybny

Ražba štolý i výhybny je navržena ve dvou technologických třídách výrubu TTV 3 a TTV 4, které jsou obě vzhledem k velikosti výrubu navrženy bez dalšího členění. TTV 3 je navržena do prostředí navětralých až zdravých břidlic Vinických a Zahořanských souvrství bez výrazného tektonického porušení. TTV 4 je pak navržena do prostředí navětralých až zdravých břidlic Zahořanského souvrství v místě předpokládaného výrazného tektonického porušení v oblasti rozhraní Vinického a Zahořanského souvrství a zároveň do prostředí navětralých až zdravých břidlic Letenského souvrství, u kterého je v celé zastižené délce predikováno výrazné tektonické porušení masivu. Přehled všech profilů a TTV viz tabulka 1.

Tabulka 1: Přehled TTV

Profil	TTV	Primární ostění	Kotvení	Předháněná výztuž	Krok [m]
Štola	TTV 3	SB 150 mm + 2x síť 6/150	Radiální svorníky dl. 3 m, á 1,5 m	Jehly á 350 mm, dl. 3 m (dle potřeby)	1,5 - 2,0
Štola	TTV 4	SB 200 mm + 2x síť 6/100	Radiální svorníky dl. 3 m, á 1,2 m	Jehly á 350 mm, dl. 3 m	1,2 - 1,5
Výhybna	TTV 3	SB 150 mm + 2x síť 6/150	Radiální svorníky dl. 3 m, á 1,5 m	Jehly á 350 mm, dl. 3 m (dle potřeby)	1,5 - 2,0
Výhybna	TTV 4	SB 200 mm + 2x síť 6/100	Radiální svorníky dl. 3 m, á 1,2 m	Jehly á 350 mm, dl. 3 m	1,2 - 1,5
Kalota MO-B	TTV 4	SB 400 mm + 2x síť 8/100, dno 2x síť 10/100	Radiální svorníky dl. 6 m, á 1,5 m	Jehly á 350 mm, dl. 4 m (dle potřeby)	1,0 - 1,2
Kalota MO-B	TTV 5	SB 400 mm + 2x síť 8/100, dno 2x síť 10/100	Radiální svorníky dl. 6 m, á 1,2 m	Jehly á 350 mm, dl. 4 m, čelbové kotvy dl. 6 + čelba SB 100 mm	0,8 - 1,0
Šachta	TTV 3	SB 200 mm + 2x síť 6/100	radiální svorníky dl. 4 m, á 1,5 m	-	2,0 - 3,0

V místě předpokládaného umístění výhybny bude před zahájením jeho ražby proveden horizontální vrt, který ověří geologické podmínky a na základě těchto informací bude rozhodnuto o definitivním umístění výhybny. Tento průzkumný vrt je vykázán v průzkumné části této dokumentace.

Zahájení ražby výhybny bude probíhat postupným jednostranným rozšířením ražby profilu štolý. Toto rozšíření bude zajištěno stříkaným betonem a radiálními kotvami dle příslušné TTV.

5. ZAŘÍZENÍ STAVENIŠTĚ

5.1 POPIS ZAŘÍZENÍ STAVENIŠTĚ

Zařízení staveniště poskytuje technické zázemí pro realizaci průzkumných prací. Nachází se v městské části Praha – Malešice v zeleném trojúhelníku, který je tvořený ulicemi Dřevčická (z východní strany), ulicí Malešická (se severní strany) a jednosměrnou bezejmennou komunikací spojující ulice Malešická a Dřevčická, která je v současné době využívána zejména jako parkovací plocha, viz obrázek 7.

Součástí zařízení staveniště bude sociální a administrativní objekt, havarijní a bezpečnostní sklad, vodovodní přípojka, přípojka kanalizace, přípojka VN 22 kV, trafostanice, staveništní rozvody NN a osvětlení staveniště, odlučovač lehkých kapalin, sedimentační nádrž, staveništní rozvody kanalizace a staveništní rozvody vody. Sklad trhavin není navržen a předpokládá se dovoz trhavin pro denní potřebu z centrálního skladu.

Obrázek 7: Zařízení staveniště - širší vztahy

5.2 STAVENIŠTNÍ DOPRAVA

Zařízení staveniště je koncipované jako „jednosměrné“ s vjezdem ze severní strany z ulice Malešická a výjezdem z jižní strany do ulice Dřevčická. K průjezdu stavenišťem slouží stávající západní větev části ulice Dřevčická v délce cca 70 m.

Stěžejním provozem je postup při odvozu rubaniny při ražbě štol. Rubanina z ražby štol bude v podzemí odvážena z čelby ražby do prostoru přístupové šachty pomocí demprů nebo čelních kolových nakladačů. V prostoru přístupové šachty se rubanina přeloží do kontejneru, který bude zavěšen na jeřábu a vyzdvihne se na povrch, kde se vyklopí z kontejneru do prostoru skládky rubaniny. Odsud bude rubanina pomocí nakladače nebo rypadla naložena na nákladní automobil a odvážena ze staveniště v jeho jižní části (nepředpokládá se couvání nebo otáčení nákladního vozu) a bude pokračovat po veřejné komunikaci na skládku. U výjezdu z plochy staveniště je navržena mycí plocha pro případný oplach vozidel od znečištění zeminou nebo rubaninou.

6. ZAKONZERVOVÁNÍ DÍLA

Po dokončení podrobného průzkumu je předpoklad, že bude průzkumné dílo zakonzervováno. Bude zajištěna stabilita celého průzkumného díla a jeho znepřístupnění až do zahájení prací na MO č. 0094. Zároveň bude provedena redukce zařízení staveniště pro režim provozu a údržby průzkumné štol, aby mohlo dojít k obnově povrchových komunikací v maximálním možném rozsahu.

Na zařízení musí být zachována technologie a rozvody větrání pro zajištění bezpečného vstupu osob do podzemí z důvodu kontroly díla. Může dojít ke snížení výkonu větrání za předpokladu, že bude před vstupem osob do díla zaručena kompletní výměna vzduchu v celém díle.

Samotné průzkumné dílo pak bude pravidelně kontrolováno z pohledu jeho stability a životnosti. Pokud nedojde k výstavbě MO č. 0094 do dvou let od dokončení štoly, bude nutné provést posouzení statického stavu ostění všech částí díla, protože se jedná o dočasné konstrukce.

Vzhledem k tomu, že takto zakonzervované dílo vyžaduje pravidelné náklady na údržbu, je možné přistoupit k likvidaci celého průzkumného díla. Likvidace se provede zaplněním celého díla až do úrovně 2 m pod stávajícím terénem popílkobetonovým stabilizátem aplikovaným po vrstvách 0,3 – 0,5 m a bude zainjektována staveništní drenáž. Následně dojde k odbourání povrchových částí štoly do hloubky 2 m pod terénem, bude proveden zpětný zásyp zbylého prostoru a povrchové plochy budou uvedeny do původního stavu.

7. ZÁVĚR

Realizace průzkumné štoly bude dalším malým, ale významným krokem směřujícím k dokončení celého souboru staveb Městského okruhu Prahy. Hlavní město se konečně dočká kompletního vnitřního silničního okruhu, který výrazně přispěje ke zjednodušení dopravy ve městě, a především ke zklidnění povrchové dopravy.

LITERATURA

SGG-PUDIS soubor staveb MO, Předběžný geotechnický průzkum Soubor staveb č. 0081 Pelc/Tyrolka – Balabenka, č.0094 MO Balabenka – Štěrboholská radiála a č. 8313 Libeňská spojka, 11/2021

Společnost SATRA – MMD – Městský okruh, DÚR, stavba MO č. 0094 v úseku Balabenka – Rybníčky, 09/2022

Společnost SATRA – MMD – Městský okruh, projekt GP, F.1.7 Projekt podrobného GTP, 09/2023

Titul, jméno, příjmení autora: Ing. Michal Hnilička

Pracoviště: Mott MacDonald CZ, spol. s r.o.

E-mail adresa: michal.hnilicka@mottmac.com

Titul, jméno, příjmení autora: Ing. Aleš Veverka

Pracoviště: Mott MacDonald CZ, spol. s r.o.

E-mail adresa: ales.veverka@mottmac.com